

Catalunya: de problema a tabú

EL RECENT DEBAT D'INVESTIDURA AL CONGRÉS VA POSAR DE MANIFEST QUE EL PROBLEMA DE FONDS NO ÉS IDEOLÒGIC, SINÓ QUE ESTÀ RELACIONAT AMB LA SITUACIÓ DE CATALUNYA, ARA TABÚ.

El catalanisme polític, el nacionalisme català, o com vulguin dir-li, ha estat un problema per a Espanya des de fa 130 anys, per posar una xifra rodona. Fins i tot en els moments en què aquest moviment va voler conduir, constructivament i lleialment, la locomotora d'Espanya, va ser percebut com una molesta pedra a la sabata, una nosa, un fet petorbador. El catalanisme proposava una modernització d'Espanya, sí, però alhora plantejava la normalització d'una identitat incompatible amb aquell país imaginari que es percebia a si mateix parlant una sola llengua, professant una mateixa religió, etc. Aquesta visió monocromàtica d'Espanya era –i és– refractària, fins i tot, a les reivindicacions més tèbies i possibilistes del nacionalisme català. En conseqüència, Catalunya constituïa un problema sense solució. D'això se n'ha dit *encaix*, però la metàfora es queda curta. El famós *problema catalán* era la història d'una anomalia: una realitat nacional evident, fins i tot cridanera, en el si d'un Estat que la negava. Tot això que els explico ja ho saben, evidentment, però convé que ho reiteri per poder argumentar el que ve a continuació.

Catalunya ha deixat de ser percebuda com un problema. Ara mateix és un tabú. Se'n pot parlar amb la sordina dels eufemismes, amb recargolats sobreentesos, amb silencis expressius, però no deixa de ser un tabú. Aquesta és la conclusió a què vaig arribar fa uns dies tot escoltant els diferents discursos de la segona temptativa d'investidura de Mariano Rajoy. Ni el PP, ni el PSOE, ni Podem, ni C's van gosar verbalitzar una constatació elemental: que la paràlisi institucional d'Espanya és una conseqüència directa del procés sobiranista que es viu a Catalunya des de 2012. Ras i curt: si exis-

FERRAN
SÁEZ MATEU

tís un consens sobre què cal fer o deixar de fer amb Catalunya, Pedro Sánchez seria president del Govern fa molts mesos, amb els vots de Podem i altres partits. Aquest acord és impossible no per raons ideològiques, sinó per la proposta territorial de Podem, que passava –si més no en aquell moment– per la celebració d'un referèndum a Catalunya. Això és el que bloqueja completament la situació, i la continuarà bloquejant fins que no es trobi alguna cosa semblant a una solució consensuada. De tot plegat ara ja no se'n pot parlar, però: és un tabú.

Fa uns dies, comentant aquest fet a un diputat català al Congrés, em va respondre que a Madrid, d'això "n'era conscient tothom"; dir-ho en veu alta, però, implicava reconèixer dues coses: a)

que hi havia un problema real; b) que tenia una solució política. El més increïble del cas, però, el més inversemblant, és que molts dels qui han transformat el problema en un tabú juguen obertament amb la hipòtesi que, en les circumstàncies actuals, a Catalunya guanyarien els partidaris de la permanència a Espanya, i amb un marge clar. Té algun sentit, tot plegat? Un sentit potser no, però una explicació sí. A còpia d'elaborar discursos altisonants i tronats, fregant sovint el ridícul, com ara les operístiques admonicions de Margallo sobre *el desgarró de la nació* i coses per l'estil, els líders polítics espanyols han acabat presoners de la seva pròpia retòrica. Ara no poden fer-se enrere. Per a la majoria no es tractaria d'una negociació, sinó d'una capitulació humiliant. És una vella i estèril tradició, que va arribar al seu punt àlgid l'any 1898. L'altra opció són les actituds dimissionàries i irresponsables, com la vergonyosa fugida del Sàhara Occidental l'any 1975 i les conseqüències que va tenir en la seva població, que era espanyola a tots els efectes, amb DNI inclòs. Amb precedents així, malament rai...

Mentre Catalunya sigui un tabú al Congrés, mentre es vulgui fingir que el procés sobiranista és una mena de febrada passatgera, la política espanyola no es mourà. A tot estirar, bellugarà un mica, però sense cap possibilitat de plantejar un projecte de futur ambiciós. El fet que mani Rajoy, Sánchez o el *sursum corda* no resoldrà res, perquè la qüestió de fons seguirà exactament on era. Anirà canviant de forma, augmentarà d'intensitat o amollarà, però en cap cas desapareixerà. La classe política espanyola comparteix aquesta fantasia des de fa 130 anys, però és només això: una fantasia.

Escriptor i professor a la URL